مدرسه عیار
AyarSchool

فصل ۱

ده اصل اقتصادی

تابستان ۱۴۰۲

مدرسه عیار
AyarSchool

فهرست مطالب

۱ مقدمه

۲ چگونه مردم تصمیم می‌گیرند؟

۳ چگومه مردم بر هم اثر می‌گذارند؟

۴ اقتصاد چگونه کار می‌کند؟

۵ خلاصه

مدرسه عیار
AyarSchool

در این درس با این پرسش‌ها مواجهیم:

۱ علم اقتصاد به چه نوع سؤالاتی می پردازد؟

۲ اصول تصمیم گیری افراد چیست؟

۳ اصول نحوه تعامل افراد چیست؟

۴ اصول نحوه عملکرد کلی اقتصاد چیست؟

مقدمه

ده اصل اقتصادی

منابع کمیاب هستند.

- **کمیابی:** ماهیت محدود منابع جامعه
  - جامعه منابع محدودی دارد.
  - نمی‌تواند همه کالاها و خدماتی را که مردم می‌خواهند تولید کند.
- **اقتصاد**
  - مطالعه نحوه مدیریت منابع کمیاب از سوی جامعه

ده اصل اقتصادی

آنچه اقتصاددانان مطالعه می‌کنند:

- چگونه مردم تصمیم می‌گیرند چه چیزی بخرند، چقدر کار کنند، چقدر پس انداز و یا خرج کنند؟
- چگونه بنگاه‌ها تصمیم می‌گیرند چه مقدار تولید کنند و یا چه تعداد کارگر باید استخدام کنند؟
- چگونه جامعه تصمیم می‌گیرد تا منابع خود را بین دفاع ملی، کالاهای مصرفی، حفاظت از محیط زیست و سایر نیازها تقسیم کند؟

چگونه مردم تصمیم می‌گیرند؟

۲

چگونه مردم تصمیم می‌گیرند؟

اصل ۱:

- همه مردم درگیر بده-بستان هستند.

اصل ۲:

- هزینه به‌دست‌آوردن هر چیز برابر است با ارزش سایر چیزهایی که از دست می‌دهیم.

اصل ۳:

- افراد عقلایی همیشه به منافع حاشیه‌ای فکر می‌کنند.

اصل ۴:

- اشخاص به انگیزه‌های خود پاسخ می‌دهند.

ده اصل اقتصادی

اصل ۱: همه مردم درگیر بده-بستان هستند.

وقتی کالاها و خدمات مورد علاقه خود را انتخاب می‌کنیم معمولا مجبور می‌شویم چیز دیگری را که آن هم مورد علاقه ماست از دست بدهیم.

- شب قبل از امتحان به مهمانی رفتن
  - زمان کمتر برای مطالعه
- داشتن پول بیشتر برای خرید کالا
  - ساعات کار طولانی‌تر، زمان کمتر برای اوقات فراغت
- افزایش پس‌انداز
  - کاهش هزینه‌های مصرفی

ده اصل اقتصادی

جامعه درگیر بده-بستان است:

- سیاست‌های حمایتی و یارانه‌ای بیشتر
  - مالیات بیشتر از شهروندان
- هر چه کشوری هزینه بیشتری صرف تولید سلاح به منظور جلوگیری از تعرض دشمنان خارجی کند.
  - درآمد کمتری برای خرید کالاهای مصرفی و افزایش سطح رفاه زندگی خانوارها خواهد داشت.
- مقررات آلودگی: محیط زیست پاک‌تر و بهبود سلامتی مردم
  - اما به قیمت کاهش درآمد بنگاه‌ها، کارفرمایان، کارگران و مصرف‌کنندگان.

ده اصل اقتصادی

کارایی:

- جامعه از به کارگیری منابع کمیاب خود حداکثر بازدهی را به دست می‌آورد.

عدالت:

- منافع ناشی از به کارگیری منابع کمیاب با رعایت انصاف بین افراد جامعه تقسیم شود.

بده – بستان:

- برای دستیابی به عدالت بیشتر، می‌توان درآمد را از ثروتمندان به فقرا بازتوزیع کرد.
- اما این انگیزه برای کار و تولید را کاهش می‌دهد و اندازه کیک اقتصاد را کوچک می‌کند.

ده اصل اقتصادی

تصمیم فرد (انتخاب رشته اقتصاد)

- تصمیم یک دانشجو برای انتخاب رشته اقتصاد به معنای عدم انتخاب رشته دیگر است.

تصمیم فرد (ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد)

- از طرفی این تصمیمی برای عدم ورود به بازار کار است. فرد درآمد حاصل از کار را نادیده می‌گیرد.

تصمیم بنگاه (تخصیص منابع)

- وقتی یک بنگاه ماشین‌آلات جدیدی را برای تولید خریداری می‌کند، تصمیم می‌گیرد به جای استخدام نیروی کار، منابع را به این هدف اختصاص دهد.

ده اصل اقتصادی

اصل ۲: هزینه به‌دست‌آوردن هر چیز برابر است با ارزش سایر چیزهایی که از دست می‌دهیم.

تصمیم گیری

- مقایسه هزینه‌ها و منافع در انتخاب‌های مختلف
- نیاز به درنظر گرفتن هزینه فرصت

هزینه فرصت

- ارزش سایر کالاهایی که باید از خرید آن‌ها صرف‌نظر کنیم تا یک واحد کالای مورد نظر خود را به دست آوریم.

هزینه فرصت

- رفتن به دانشگاه برای یک سال
  - شهریه، کتاب و اجاره
  - به علاوه دستمزدهای از دست رفته
- رفتن به سینما
  - قیمت بلیط سینما
  - به علاوه ارزش زمانی که در رفت و آمد و خود سینما می‌گذرانید.

- با توجه به اینکه بازیکنان فوتبال تنها برای چند سال محدود می‌توانند حقوق بالایی دریافت کنند، هزینه تحصیل برای آنها بسیار بالا است.

اصل ۳: افراد عقلایی همیشه به منافع حاشیه‌ای فکر می‌کنند.

- افراد منطقی:
  - به طور سیستماتیک و هدفمند تمام تلاش خود را برای رسیدن به اهداف خود با توجه به فرصت‌های موجود انجام می‌دهند.
  - تصمیم گرفتن با ارزیابی کردن هزینه‌ها و منافع تغییرات حاشیه ای (نهایی)
  - یک شخص عقلایی تنها زمانی تصمیم خود را عملی می‌کند که سود نهایی آن اقدام از هزینه نهایی آن بیشتر باشد.

مثال:

- فرض کنید کل هزینه یک هواپیمای ۱۰۰ نفره برای پرواز از تهران به مشهد ۵۰ میلیون باشد. بنابراین میانگین هزینه هر صندلی معادل ۵۰۰ هزار تومان است.

تصور کنید چند ساعت مانده به پرواز چند صندلی خالی است و مردم آماده خرید بلیت به ارزش ۴۰۰ هزار تومان هستند.

ده اصل اقتصادی

- در این صورت اگر ایرلاین بلیت را بفروشد ۴۰۰ هزار تومان دریافت می‌کند و اگر بلیت را نفروشد و با صندلی خالی پرواز کند، سودی دریافت نخواهد کرد.

اصل ۴: اشخاص به انگیزه‌های خود پاسخ می‌دهند.

انگیزه

- چیزی که انسان را وادار به عمل می‌کند.

مثال‌ها:

- زمانی که قیمت بنزین افزایش می‌یابد، مصرف‌کنندگان خودروهای هیبریدی را به خودروهای بنزینی ترجیح می‌دهند.
- وقتی مالیات سیگار افزایش می‌یابد، سیگار کشیدن نوجوانان کاهش می‌یابد.

- در تهران مشاهده می‌شود که برخی از رانندگان تاکسی در خودروهای خود می‌خوابند.
- آنها از استان‌های دیگر به تهران می‌آیند تا در تاکسی کار کنند.(مثل اسنپ، تپسی)
- انگیزه این افراد برای کسب درآمد آنقدر زیاد است که حاضرند چنین سختی‌هایی را تحمل کنند.

چگونه مردم بر هم اثر می‌گذارند؟

۳

چگونه مردم بر هم اثر می‌گذارند؟

اصل ۵:

- تجارت باعث بهبود وضعیت همه می‌شود.

اصل ۶:

- بازارها می‌توانند فعالیت‌های اقتصادی را به‌خوبی سازمان‌دهی کنند.

اصل ۷:

- دولت‌ها گاهی اوقات می‌توانند نتایج بازار را بهبود بخشند.

ده اصل اقتصادی

اصل ۵: تجارت باعث بهبود وضعیت همه می‌شود.

- مردم از تجارت سود می‌برند:
  - مردم می توانند کالاها و خدمات متنوع‌تری را با هزینه کمتر خریداری کنند.
- کشورها از تجارت و تخصص سود می‌برند:
  - قیمت بهتری در خارج از کشور برای کالاهایی که تولید می‌کنند.
  - خرید کالاهای ارزان‌تر از خارج بجای تولید در داخل.

- کره شمالی و کره جنوبی به یکدیگر نزدیک هستند، اما کیفیت زندگی آنها بسیار متفاوت است.
- کره شمالی تجارت خارجی ندارد و کالاها و خدمات مورد نیاز خود را تولید می‌کند.
- کره جنوبی از مزایای تجارت و تخصص در تعامل با سایر کشورها برخوردار است.

ده اصل اقتصادی

اصل ۶: بازارها می‌توانند فعالیت‌های اقتصادی را به‌خوبی سازمان‌دهی کنند.

بازار: گروهی از خریداران و فروشندگان (نیازی نیست در یک مکان واحد باشند).

- «تعیین کردن فعالیت‌های اقتصادی
  - چه کالاها و خدماتی تولید کنیم.
  - چه مقدار از هر کدام تولید شود.
  - چه کسی آن‌ها را تولید و مصرف کند.

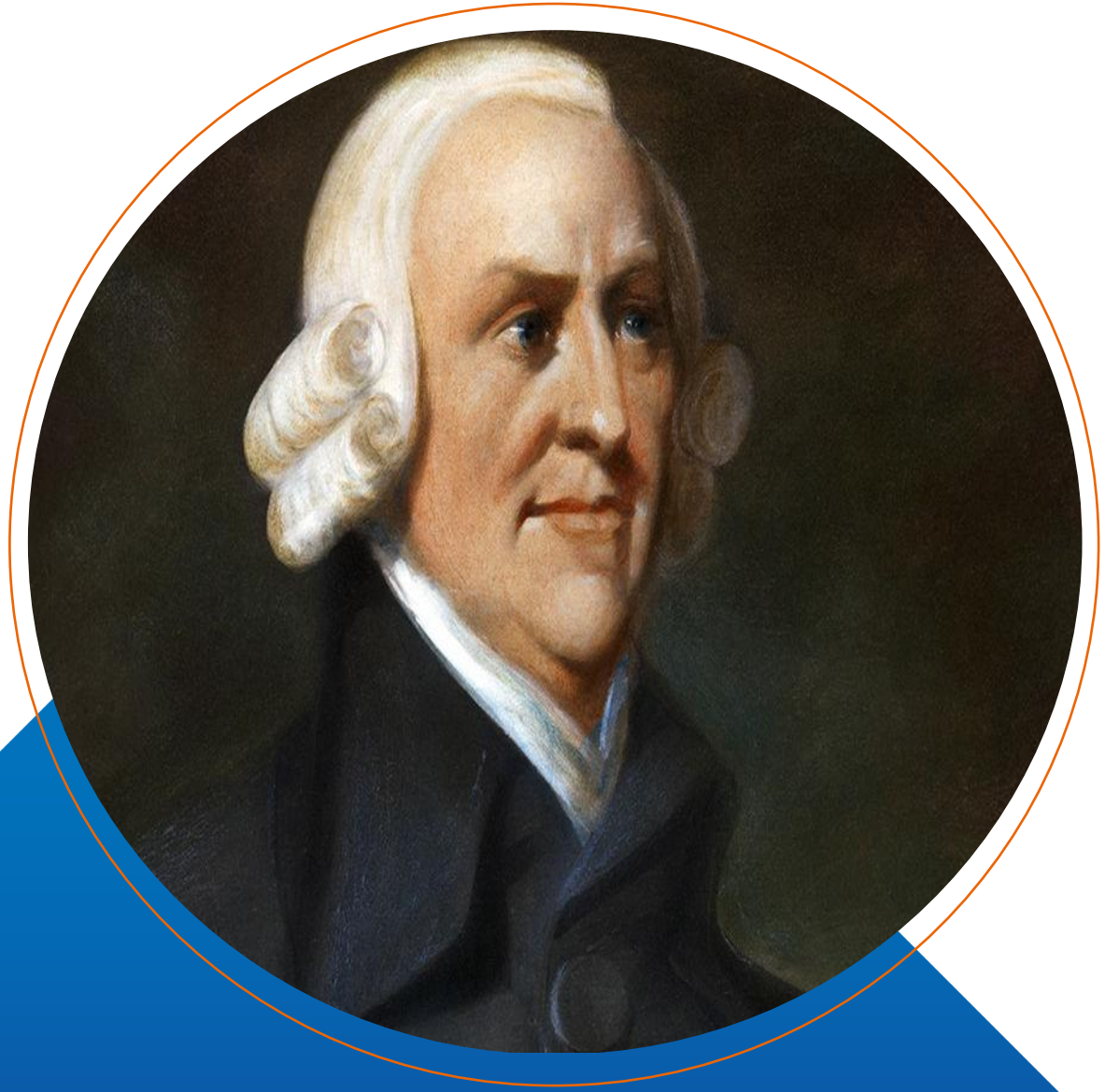

اقتصاد بازار منابع را تخصیص می‌دهد.

- تصمیمات غیرمتمرکز بسیاری از بنگاه‌ها و خانوارها – در حالی که در بازارها تعامل دارند.
- به دنبال منافع شخصی خود هستند.

بینش معروف آدام اسمیت در ثروت ملل (۱۷۷۶)

- خانوارها و بنگاه‌ها در بازار با یکدیگر برخورد دارند و توسط دست نامرئی به نتایج مورد نظر بازار می‌رسند.
- ارتقای رفاه عمومی اقتصادی

ده اصل اقتصادی

- قیمت:
  - تعیین شده پس از تعامل خریداران و فروشندگان
  - منعکس کننده ارزش کالا را برای خریداران
  - منعکس کننده هزینه تولید کالا
- دست نامرئی:
  - قیمت‌ها، خانوارها و بنگاه‌های دارای منافع شخصی را راهنمایی می‌کنند تا تصمیماتی بگیرند که رفاه اقتصادی جامعه را به حداکثر برسد.

نمونه‌ای از اخلال در عملکرد بازار

- دولت گندم را می‌خرد، آرد را با قیمت پایین توزیع می‌کند و برای آن قیمت تعیین می‌کند. این عمل مکانیسم علامت‌دهی قیمت را مخدوش می‌کند.
- در نتیجه نانوایی‌ها انگیزه ای برای بهبود کیفیت خود(مثلاً بسته بندی آن) ندارند و مردم نان را درست مصرف نمی کنند.

مدرسه عیار
AyarSchool

نمونه‌ای از عملکرد صحیح بازار

- برخلاف نان، برای زعفران هیچ تلاشی برای مدیریت و مصرف آن صورت نمی‌گیرد.
- طبیعتا به خوبی توسط مردم مصرف می‌شود و ضایعاتی ندارد.
- نحوه توزیع و بسته بندی آن نیز همیشه بهبود یافته است.

اصل ۷: دولت‌ها گاهی اوقات می‌توانند نتایج بازار را بهبود بخشند.

دولت – اجرای حقوق مالکیت:

- اجرای قوانین و حفظ نهادهایی که کلید اقتصاد بازار هستند.
  - اگر احتمال زیادی از سرقت اموالشان وجود داشته باشد، مردم تمایل کمتری به کار، تولید، سرمایه‌گذاری یا خرید دارند.

دولت – ارتقای کارایی

- اجتناب کردن از شکست‌های بازار: بازار به تنهایی نمی‌تواند منابع را به طور مؤثر و کارا تخصیص دهد.
- اثرات جانبی– منبع شکست بازار
  - تولید یا مصرف یک کالا بر شخص ثالث اثر می‌گذارد. (آلودگی)
- قدرت بازار – منبع شکست بازار
  - یک خریدار یا فروشنده تأثیر قابل توجهی بر قیمت بازار دارد. (انحصار)

ده اصل اقتصادی

دولت – توزیع عادلانه رفاه اقتصادی

- اجتناب از نابرابری و ناعدالتی
- سیاست‌های مالیاتی یا رفاهی برای تغییر نحوه تقسیم کیک اقتصاد.

یادگیری فعالانه

در هر یک از شرایط زیر، نقش دولت چیست؟ آیا مداخله دولت نتیجه را بهبود می بخشد؟

- مدارس دولتی در مقاطع مختلف تحصیلی (قبل از دانشگاه)
- مقررات ایمنی محل کار
- بزرگراه‌های عمومی
- قوانین ثبت اختراع که به شرکت‌های دارویی اجازه می‌دهد تا قیمت‌های بالایی را برای داروهای شفابخش دریافت کنند.

اقتصاد در سطح کلان چگونه کار می‌کند؟

۴

اقتصاد در سطح کلان چگونه کار می‌کند؟

اصل ۸:

- سطح زندگی هر کشور بستگی به توانایی آن کشور در تولید کالاها و خدمات دارد.

اصل ۹:

- افزایش چاپ اسکناس باعث رشد قیمت‌ها می‌شود.

اصل ۱۰:

- جامعه در کوتاه‌مدت با بده-بستان میان تورم و بیکاری مواجه است.

اثر جانبی منفی

اصل ۸: سطح زندگی هر کشور بستگی به توانایی آن کشور در تولید کالاها و خدمات دارد.

تفاوت زیاد بین سطح زندگی یا رفاه در کشورهای مختلف

- در سراسر کشورها و در طول زمان‌های مختلف
- متوسط درآمد در کشورهای ثروتمند
  - بیش از ده برابر متوسط درآمد کل در کشورهای فقیر است.
- استاندارد زندگی امروز ایالات متحده
  - حدود هشت برابر بزرگتر از ۱۰۰ سال پیش است.

بهره‌وری: مهمترین عامل تعیین‌کننده استانداردهای زندگی

- مقدار کالاها و خدمات تولید شده از هر واحد نیروی کار
- بستگی به تجهیزات، مهارت‌ها و فناوری در دسترس کارگران دارد.
  - سایر عوامل (مانند اتحادیه‌های کارگری، رقابت خارج از کشور) تأثیر بسیار کمتری بر استانداردهای زندگی دارند.

ده اصل اقتصادی

اصل ۹: افزایش چاپ اسکناس باعث رشد قیمت‌ها می‌شود.

تورم

- افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در یک اقتصاد

در بلندمدت:

- تورم تقریباً همیشه ناشی از رشد بیش از حد مقدار پول است که باعث کاهش ارزش پول می‌شود.
- هر چه دولت سریع‌تر پول چاپ کند، نرخ تورم بیشتر می‌شود.

ده اصل اقتصادی

- اصل ۱۰: جامعه در کوتاه‌مدت با بده-بستان میان تورم و بیکاری مواجه است.

منحنی فیلیپس

- رابطه بین تورم و بیکاری در کوتاه‌مدت
- طی یک دوره یک یا دو ساله، سیاست‌های مهار تورم منجر به افزایش نرخ بیکاری می‌شوند.

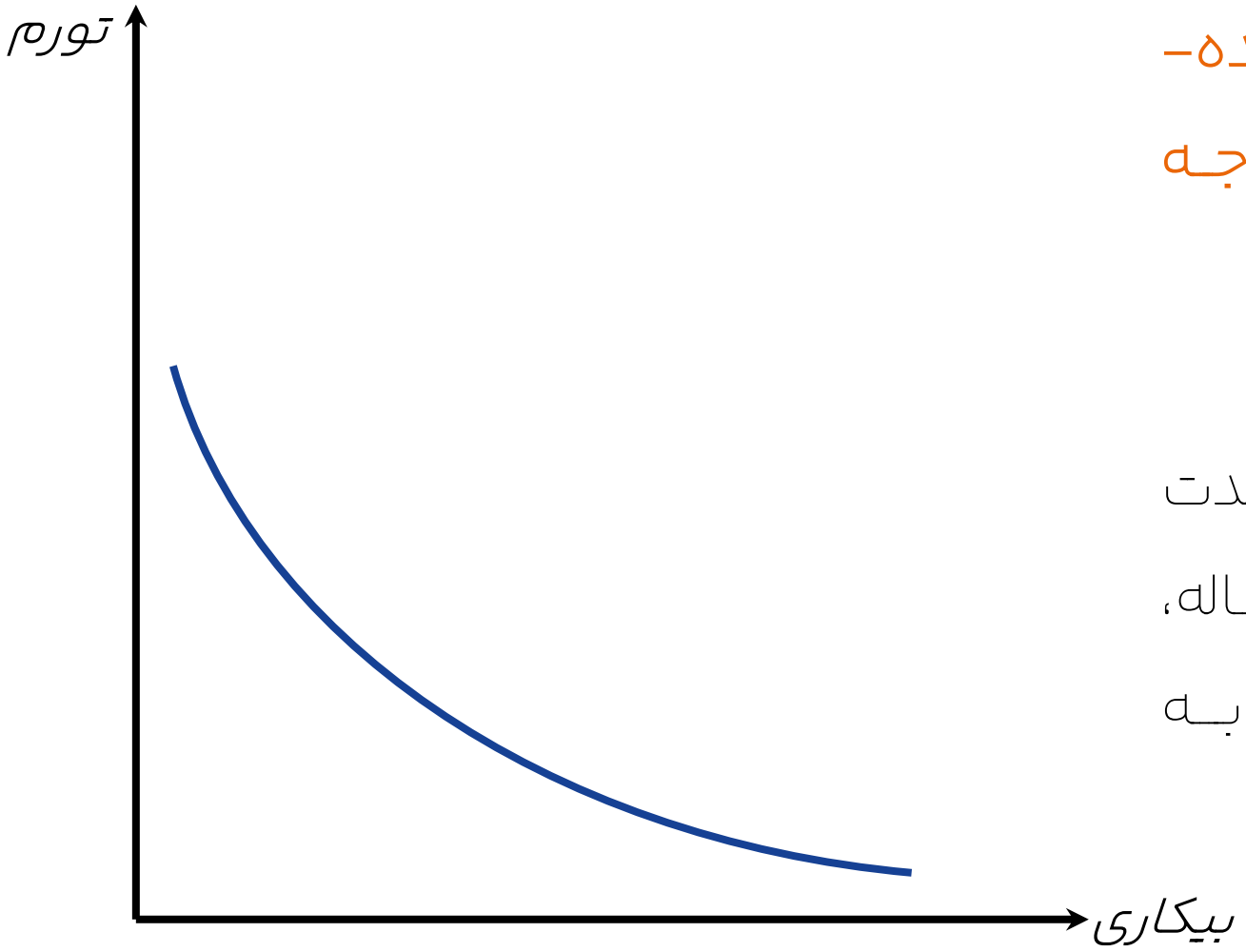

خلاصه

خلاصه

- مهمترین اصول مربوط به تصمیم‌گیری فردی:
  - مردم درگیر انتخاب میان اهداف مختلف هستند(بده-بستان بین هدف‌ها)
  - هزینه هر اقدامی را برحسب فرصت‌های ازدست‌رفته محاسبه می‌کنند.
  - افراد عقلایی برای تصمیم‌گیری به مقایسه هزینه و منافع حاشیه‌ای (نهایی) هر اقدامی می‌پردازند.
  - افراد در پاسخ به انگیزه‌هایی که با آن‌ها مواجه می‌شوند رفتار خود را تغییر می‌دهند.

خلاصه

- مهمترین اصول مربوط به اثر رفتار متقابل مردم:
  - تجارت یک فعالیت سودآور است.
  - بازارها معمولاً به بهترین روش، تجارت بین مردم را هماهنگ می‌کنند.
  - دولت‌ها در صورت ناتوانی بازار یا نتایج ناخواسته (یا غیر عادلانه) با دخالت خود به اصلاح و بهبود نتایج بازار می‌پردازند.

خلاصه

- مهمترین اصول مربوط به اقتصاد در سطح کلان:
  - بهره‌وری عامل اصلی تعیین سطح و استانداردهای زندگی است.
  - رشد حجم پول عامل اصلی تعیین‌کننده تورم است.
  - جامعه در کوتاه‌مدت با مبادله بین تورم و بیکاری مواجه است.

ممنون از
توجه شما

مدرسه عیار
AyarSchool